

Mas, casa, corral del *b*. (Coves de Vinromà, Salzedella, Llucena, Agres, Sella: xxviii, 144.14, 134.16, xxix, 107.4, xxxiv, 36.24, xxxv, 162.16; Picassent xxx, 194.24). I passant després a l'oronímia: Pla del *B*., Esllida (xxix, 164.15); Penyó del *bálle*, Relleu (xxxv, 147.19); o simplement pda. *El Batle* a Albocàsser (xxviii, 91.15); com a nom d'un barranc, a Pego oscil·laven entre *del bálle* i *del bálde* (és encara això?, xxiii, 109.19; però cf. art. *Balde*). I a les Illes: *Son Batle* te. Sencelles Masc. 18C12, però jo sento *S. Bálles* (xli, 98.26); Punta de Na *bállà* te. Fornells (xlii, 38.17).

Com mostra l'ús amb article, vindrà majorment d'un apellatiu de persones que foren batlles, no d'un nom propi (NP): propietats de familiars d'un batlle; car sovint la muller, enriquida, fundà família i és el nom d'ella que en ross. es convertí en freqüent nom de família:

Una *Berengaria Bajulissa* de 1226; un *Bernardus Bajulissa* a Rigardà a. 1229; i l'*InvLC* ens forneix una dotzena de mencions d'aquest nom, quasi totes de mascles, i en bona part situats a Millars, Tuïr etc.; amb pas a la Top.: *Baga de la Batllessa* a la Menera, Còrrec de la *bólésa* als Masos; *Torre de la B.* a Taurinyà (xxiv, 63.4, xxvi, 76.22, xxvi, 176.18). També alguna a Mallorca: «Ca Sa *bəllésə*» te. Costitz (xl, 113.132, Masc. 19D4).

Crec que deu ser masculí secundari, tret del descendent d'una batllessa, el que donà nom al Vedre de *bəllés* te. Llessui (xxxvi, 191.4). De fills d'ells vindran noms com *lo Baillet*, a Artesa, Lleida. NP (xlii, 41.11). Son Fangos *Ballet* te. Manacor. *Els Baillots* pda. de La Presta te. Prats de Molló (xxiv, 85.7) (-ot és mer diminutiu al Ross.). *Batlepassat* (xxvi, 156.19) camps te. Taurinyà essent vora la *Torre de la Betllessa*, pot venir d'una propietat que conservà ella quan ell ja no era batlle, i en part després es dividí, llegant-la ella a uns altres hereus.

En altres noms, però, no hi sé veure d'un batlle més que una faciès. *Batlebbò*, *Batlebell*, *Batlemort*... Per què aqueixos «epítets»? És sabut que *Batlebbò* és un cognom, encara que alguns l'hagin deformat en *Balletbò* (DAG i a 5 p. del cat. or., *AlcM*), ¿potser per algun hereu acariciant el record del seu pare vell? Però heus aquí la seva forma antiga i originària: «Ego *Vallebonus* --- *Valdebonus* --- *Valdeboni* ---» en un doc. de 874, d'Alaó (Abadal, *Pall i Rbg.*, núm. 136 i cf la fe d'err.). És clar que es tracta, doncs, del NP germ. BALDI-BON, format amb l'inicial fecundíssim BALD- en composició amb -BON variant del fecund -BÖD (testimonis antics d'aquella en Först., 68), també en Först. d'aquesta variant, que és més freqüent a Catalunya, on tinc anotat *Eldebono* a. 1054, en un doc. de Solsona, *Cetbona* en un de Poblet a. 1166 etc.

Batlebell (que altres han escrit *-vell*) és també cognom freqüent: el DAG a Sabadell i Bna.; *AlcM*, també a Martorell i a Falset. Però jo el tinc anotat també a Èguet, Castell de l'Areny, Llarvén, Bretui (xxiii, 110.5, xxxviii, 129.6, xxxvii, 8.17 i 108.25). Aquí tampoc hi hagué tal formosor ni vellesa, car es tracta

sens dubte de BALDI-BELDIS: la terminació femenina -BALDI, amb metafofia *-baldi* i *-beldis*, és també freqüent en femenins germànics (37 casos en Först.). Tant en BALD- com en BELDI hi hagué l'assimilació LD en LL d'aparició constant en els nostres docs. medievals; res més que en l'*Onom. Cat.* d'Aebischer (p. 25) ja veiem *Arcimballus*, *Codballus*, *Gomballus* i *Ricoballus*. I que no es tracta de cap batlle, ni vell ni bell, també ho mostra *Batlebell* un NP de Nefiac (*bəllə-béləs*) (que ja hi consta com a pda. del terme en escrit de 1813; xxvii, 90.17).

En fi a Salelles recullo un *Batlemor* (pronunciat així o *-mort*), Camp d'en ~ (xxv, 96.17), on tenim segurament un NP BALDI-MOD (110 noms en -MOD en Förstemann).

Batleix (Mataró), V. *Valleix* *Batlemor*, *llepassat*, *-vell*, V. *Batlebbò* (art. *Batle*) *La Batlleta*, V. *Valleta*

La BATLLIA

Bastant repetit en les comarques del Nord, com a NL reflectint aqueix apellatiu de la rogalia confiada a un batlle. *La B.*, mas de Malanyeu (xxxvii, 115.16, 121.6); un altre a Tresserra, avui perpetuat per un pagès que li diuen «en Batllia» i hi ha fet un *Casot d'en-* (xxiv, 199.15). *Prats de la Batllia* cap a Camprodon, i altres a Cerdanya; on s'ha convertit com nom de la subcomarca entorn de Bellver. *Batlliu* és de més a l'O. i d'altres zones. *Lo Batlliu* altre nom del te. municipal d'Enviny (xxxvi, 198.17); recollit també a Surp i a Llarvén (xxxiii, 173.20). *El Batlliu de Sas* grup de pobles que tenen municipi i terme en comú, i integrat per Sas, Sentís i Benés (xix, 174.25); també es digué *el Batlliu* de Bellera. *Ca's Batlliu* te. Inca (xl, 44.3, Masc. 1018).

Batlló, pròpiament NP: ve del NP germ. BALDO(N)

La BATLLÒRIA i BATLLORI

Veinat ja antic que essencialment coincideix amb *Gualba de Baix*.

PRON. POP.: *lə bəllòria*, a Gualba, Montnegre, Hostalric, 1929, 1930, 1931.

MENC. ANT. Amb identificació ben segura només sé les del *Dietari* del conspuc cronista Jer. Pujades, a. 1603: «quant foren deçà de la *Vatlloria* y casas de Gualba ---» (ed. Cases Homs I, 243); 1608: «desde Linàs fins a Sant Çaloni y a la *Vatlloria*» (ii, 58).

Però hi ha altres dades més antigues d'aquest nom, que encara que no les pugui localitzar tan segurament, i hi hagi, en menys o en més, motiu per dubtar de la identificació, s'imposa al llenguista pendre-les per base de la història i etimologia del nom. *La Baldòria* troba SerraV. en un doc. de 1124 (*Pinós i Mipl.* III, 107), bé podria referir-se a aquest lloc (o a algú d'allí, per